

сада искоришћена ова оптимално повољна атмосфера за радикалне уставне промене. Ипак не треба бити песимиста, јер ће овај случај са војвођанским руководством, које је срушено од стране народа, бити озбиљна опомена и политичарима из других региона наше земље, да се мора слушати воља и интерес грађана и радничке класе, а не себични интерес бирократије.

Узгред још неколико напомена у вези с уставним променама.

Назив „ужа Србија“ требало би убудуће да буде „Србија“.

Назив „ужа Србија“, односно „Србија ван САП“ треба убудуће изменити и употребљавати једноставан назив „Србија“.

Често пута се погрешно употребљава израз „иредента“, јер Косово и Метохија никада нису били у саставу Албаније, као државе. Иредента је тежња народа да се поновно врати својој матици, што овде није случај.

Такође, говори се да су покрајине конститутивни елемент федерације, а то је апсолутно нетачно, јер такав термин се не налази у уставу, па је то политички термин, а не уставни. Покрајине се налазе у саставу републике, а републике су конститутивни елемент федерације, без обзира што су покрајине скоро у целости изједначене са републикама (изузев грба, заставе, држављанства). У неким елементима покрајине имају и већа права од СР Србије (на пример, самостално доносе свој устав, а за Устав СР Србије, потребна је сагласност покрајина).

СР Србија, као најбитније, жели да буде изједначена са осталим републикама. Из неких република политичари кажу да је то немогуће, јер СР Србија има покрајине. Нико не тврди да се тражи апсолутно изједначавање. Не треба заборавити да су покрајине постојале и пре 1974. године! Треба се само вратити на стање из 1963. год. СР Србија не тражи ништа више, већ само једнакост у битним елементима државности, јер овако је ситуација, благо речено, апсурдна. Тога нигде нема у свету, нити у теорији уставног права.

UDK — 321.74(497.1)(091) + 342

*Милутић Новковић,
дипломирани правник из Београда*

ОДЛУКА АВНОЈ-а О ИЗГРАДЊИ ЈУГОСЛАВИЈЕ НА ФЕДЕРАТИВНОМ ПРИНЦИПУ И ПОЈАВА АУТОНОМНИХ ПОКРАЈИНА

У стручним и научним круговима је одавно позната Одлука о изградњи Југославије на федеративном принципу, донета на Другом заседању АВНОЈ-а, а од недавно је објављивањем у дневној штампи позната и широј јавности.

Као што се види, у овој Одлуци нема ни трага о било каквој аутономији у било ком делу Југославије. Позивање војвођанског руковод-

ства на Одлуку АВНОЈ-а срачуната је на обману радних људи и грађана Војводине и југословенске јавности. Штавише, стварање аутономних покрајина је у директној супротности са цитираном Одлуком АВНОЈ-а. Наиме, у њеној првој тачки не признаје се комадање Југославије извршено од стране окупатора. Доследно овом ставу, АВНОЈ доноси и Одлуку о неважности свих правних аката донетих од стране окупатора и његових помагача.

У конкретном случају Војводине, треба имати у виду чињеницу да је 25. новембра 1918. године, Велика скупштина Срба, Бугеваца и других Словена у Новом Саду одлучила да се Војводина присаједини Србији. Ту Одлуку нико и никада није довео у питање, осим окупатора који је Војводину силом отргао од Србије. Међутим, тај чин окупатора, Одлука о изградњи Југославије на федеративном принципу у својој првој тачки не признаје, што значи да је по овој Одлуци Војводина правно и даље остала као део јединствене територије Србије. Према томе, није се ни могла формирати аутономија на делу територије Србије отргнутом од стране окупатора. Зато је депласирана и Одлуци АВНОЈ-а супротна Одлука донета на крају рата о приступању Војводине Србији, али сада као Аутономна Покрајина. Ако је тачно, како тврде војвођански руководиоци, да је Војводина створила своју аутономију још у току рата, онда практично значи да је за формирање Аутономне Покрајине Војводине искоришћено цепање Србије извршено од стране окупатора, што је супротност цитираној Одлуци АВНОЈ-а.

И док, вероватно у складу са поменутом Одлуком АВНОЈ-а, која не предвиђа нигде аутономне јединице, Далмација од статуса покрајине крајем рата добија статус области, да би ускоро постала део јединствене територије Народне Републике, односно Социјалистичке Републике Хрватске, дотле се у Србији формирају аутономне покрајине, које ће на рачун Социјалистичке Републике Србије освајати све нове и нове позиције, да би им Устав из 1974. године обезбедио статус државе, без обзира што формално носе назив покрајине.

„Аргумент“ да је Војводина и у Аустро-Угарској имала аутономију, па је за њу аутономија постала традиција, је неодржив. Заборавља се да је и Србија половином прошлог века у оквиру Турске такође себи обезбедила аутономију. Али српски народ није стварао своје аутономије на левој и десној страни Саве и Дунава да би вечито био разједињен, већ да би се у тренутку нестанка граница турске и аустријске империје, које су га вековима раздвајале, ујединио. Тај тренутак је био крај 1918. године, после распада Аустро-Угарске, када се Војводина дефинитивно и за сва времена присајединила Србији.

С обзиром на напред изнете чињенице, предлог амандмана на Устав СР Србије је, мада представља корак напред у постизању равноправности СР Србије с другим републикама, испод нивоа историјских потреба српског народа у Социјалистичкој Републици Србији. Најновији догађаји у Војводини потврђују да је српском народу и осталим народима и народностима у њој аутономија наметнута споља, а не да је и израз њихових хтења и потреба. Зато у припреми новог устава, народу Војводине треба омогућити да се изјасни о поновном уједињењу са Србијом, ако најновији догађаји у овој покрајини под паролом „Једна држава, један устав, један закон“, не показују да се он већ дефинитивно изјаснио.